

IZZIVI VRSTNIŠKE MEDIACIJE V REGIJI: KONFERENCA NA OHRIDU / Andreja Kokalj / DIALOGICUM CGP

Center za dialog in politike

Misija OVSE v Skopju in nemška organizacija Forum Ziviler Friedensdienst (Forum Civil Peace Service) sta v sodelovanju z Ministrstvom za šolstvo in znanost Republike Makedonije organizirala drugo mednarodno konferenco o vrstniški mediaciji, namenjeno razpravi o institucionalni podpori in regionalizaciji. Konferenca je potekala na Ohridu med 10. in 12. oktobrom 2013. Na konferenci se je zbralo 50 udeležencev iz ministrstev za šolstvo v regiji, predstavnikov šol, univerz ali drugih izobraževalnih institucij ter predstavnikov mednarodnih organizacij in organizacij civilne družbe iz balkanske regije ter drugih evropskih držav.

Na konferenci so se predstavljale dobre prakse¹, hkrati pa je bila to priložnost za krepitev regionalnega sodelovanja z izmenjavo znanja, pogledov in mednarodnih izkušenj s področja šolske ter vrstniške mediacije. V okviru konference so bile obravnavane teme kot so: možnosti za institucionalizacijo mediacije, primerjava med sodišču pridruženo mediacijo in vrstniško mediacijo, spregovorilo se je o mehanizmih in orodjih za vključevanje mediacije v šolski kurikulum ter vključitev vrstniške mediacije v šole kot enega od dolgoročnih načrtov za zmanjšanje nasilja šoli. Potekala je razprava o regionalnih standardih in pristopu k mediaciji ter vprašanju formalizacije regionalnega sodelovanja, predstavljeni so bili izzivi, vezani na evalvacijo vrstniške mediacije, ter pogledi na vlogo mediacije pri premagovanju etničnih in kulturnih razlik.

V nadaljevanju predstavljam nekaj izzivov, vezanih na vrstniško mediacijo. Vrstniška mediacija (peer mediation) je eden od načinov, ki jih lahko šola uporabi za spodbujanje in razvijanje strpnega ter konstruktivnega razreševanja konfliktov.² Pri vrstniški mediaciji učenci (vrstniški mediatorji) pomagajo učencem, ki so v medsebojnem sporu, najti rešitev spora in spremeniti način vedenja, ki je do spora privedel.

Pogledi na izzive vključitve programa vrstniške mediacije v šole

Posebna kvaliteta vrstniške mediacije je, da spodbuja pozitivno komunikacijo med udeleženci – vrstniki ter opolnomoči učence, da sami prevzamejo odgovornost za razrešitev lastnega spora preko dialoga, ob pomoči njihovega sovrstnika – vrstniškega mediatorja.

V okviru konference smo udeleženci iz regije poudarili pomembnost kakovostnih treningov za vrstniške mediatorje, saj je to eden od načinov za vzpostavitev kakovostnih programov vrstniške mediacije v šoli. Različne nevladne organizacije (zavodi, društva) lahko preko svoje neprofitne aktivnosti pripomorejo k oblikovanju kvalitetnih programov za vrstniško mediacijo, sodelujejo pri oblikovanju gradiv ter učnih pripomočkov za

treninge vrstniških mediatorjev ali šoli nudijo podporo pri vzpostavitvi njenega programa vrstniške mediacije s svetovanjem ali ponudbo treningov.

Smiselno je, da se za šolske in vrstniške mediatorje usposobi učitelje ali strokovne delavce, tako da v prihodnje šola sama usposablja učence za vrstniške mediatorje in s tem prihrani pri nadaljnjih stroških usposabljanj.

¹ Več o vrstniški mediaciji na Hrvaškem v Pavlica, V. in Kokalj A., Primer dobre prakse – vrstniška mediacija na Hrvaškem, v: Didakta, št. 142/2011, str. 15–16.

² Betteto, N. idr., Bela knjiga o mediaciji, str. 62.

Vrstniška mediacija pa ni zgolj eden od načinov za zmanjševanje konfliktov v šoli, temveč – kot so poudarili udeleženci iz Makedonije ter Srbije – predstavlja tudi orodje za boljšo vključenost učencev iz občutljivih družbenih skupin v šolo. Pri vseh prednostih vrstniške mediacije je smiselno posvetiti posebno pozornost tudi zagotavljanju ustrezne pozitivne podpore in spodbude s strani vodstva šole, učiteljskega zbora in drugih zaposlenih ter staršev in lokalne skupnosti.

Pogledi na izzive evalvacije programa vrstniške mediacije

Še pred vključitvijo programa vrstniške mediacije v šolo je smiselno razmisliti in določiti načine, kako se bo program spremljal in evalviral (vrednotil). Evalvacija je postopek, po katerem se ovrednotijo in vsebinsko ocenijo koristne informacije, ki se zbirajo med izvajanjem programa vrstniške mediacije in služijo kot povratna informacija o spremljanju

programa, njegovemu razvoju, napredku in so podlaga za morebitne prihodnje izboljšave, spremembe ter zaključke.

Pomembno je, da se vzpostavijo kriteriji in kazalci, po katerih se bo spremljalo napredovanje programa, ter določijo tudi merljivi cilji ali spremembe, ki jih želi šola z vključitvijo programa vrstniške mediacije v šolo doseči. Pridobljeni rezultati tako predstavljajo informacijo šoli, učencem, staršem in ustanovitelju oziroma lokalni skupnosti o napredku in smiselnosti izvajanja programa vrstniške mediacije v šoli. Izzivi, ki smo jih udeleženci na konferenci izpostavili, so bili predvsem povezani z omejitvami glede pridobivanja objektivnih podatkov. Rezultati, ki jih pridobimo z vprašalniki, ki se jih daje učencem o zadovoljstvu, na primer v zvezi z izvedenim usposabljanjem za vrstniškega mediatorja, so subjektivno obarvani. Smiselno je, da se subjektivnost rezultatov ozavešči tako pri

tistih, ki evalvacijski material pridobivajo, kakor tistih, ki ga pripravljajo.

Vprašanja, ki si jih je glede evalvacije smiselno postaviti, lahko poimenujemo v trojki: KAJ – KAKO – KDAJ. Oseba ali skupina oseb, ki bo zadolžena za evalvacijo, se torej vpraša: kaj se bo merilo in katere kazalce se bo za to uporabilo (KAJ); kako se bo podatke pridobilo, ali se bo uporabilo vprašalnike, intervjuje, ali se bo podatke pridobivalo skozi igro ali kakšno drugo aktivnost in na kakšen način se bo podatke predstavilo (KAKO); ali se bo na začetku pripravila neka ocena obstoječega stanja, se bo podatke pridobivalo že med samim izvajanjem neke aktivnosti ali šele po njenem zaključku (KDAJ).

Sklep

Regionalno povezovanje na področju šolske in vrstniške mediacije je dragoceno z vidika delitve izkušenj. Izzivi, s katerimi se srečujemo, so v regiji podobni in zagotovo je nova priložnost za tovrstno sodelovanje pomembna. Konflikti so normalni in sestavni del življenja, tudi v šoli in med vrstniki. Vrstniška mediacija je eden od načinov, kako učencem v šoli omogočiti neposredno izkušnjo samostojnega razreševanja medsebojnih sporov ter jih tako tudi vzgajati v odgovorne osebe, ki medsebojne spore rešujejo s konstruktivnim dialogom, iskanjem alternativ za razrešitev spora ter izbire rešitve, ki bo sprejemljiva za vse udeležene v sporu. Za otroke je poleg večkratne izkušnje, da so zmožni sami razrešiti spor brez posredovanja ali odločitve odraslega (učitelja, svetovalnega delavca), pomembno tudi to, da jim odrasli zaupamo, da bodo spore uspešno reševali in rešili sami.

